

НАУКА МІЖ ЕТИКОЮ ТА КОНТРАКТОМ: СКЛАДНА ПОЗИЦІЯ СУЧАСНОГО ДОСЛІДНИКА



На сайті *Times Higher Education* опубліковано статтю Джона Росса «Права фінансуючих організацій на перегляд результатів досліджень ставлять науковців у складну позицію»

У ній автор говорить про вимоги державних і публічних інституцій щодо обов'язкового перегляду наукових результатів до публікації можуть суперечити принципам академічної доброчесності та етичним зобов'язанням дослідників. Права грантодавців на редагування або затвердження результатів досліджень суттєво різняться залежно від інституції. В окремих випадках йдеться лише про технічні або стилістичні правки, однак іноді ситуація буває гіршою: доходить до вимог примусового перегляду висновків або навіть блокування оприлюднення небажаних результатів. Відмова науковців щодо виконання таких вимог може трактуватися як порушення дослідницьких зобов'язань, тоді як згода на них буде відступом від етичних стандартів. Найбільш гострою є ситуація з дослідженнями, які залежать не від прямого фінансування, а від доступу до даних або інституційної інфраструктури, адже за таких умов дослідник

фактично позбавлений рівноправних механізмів захисту. Наявні університетські процедури дотримання доброчесності не завжди можуть врегулювати таке питання. Створюється «сіра зона» відповідальності, де втручання у зміст досліджень може залишатися непоміченим або формально допустимим. Такого роду проблеми наразі майже не обговорюються у контексті академічної доброчесності, оскільки основна увага традиційно зосереджена на комерційних спонсорах, тоді як державні та публічні організації можуть мати репутаційні мотиви для впливу на наукові висновки. Автор наводить аргументи на користь необхідності запровадження більш чітких і прозорих правил рецензування (строки, процедури), порядку оскарження та протидії пропозиціям приховування або викривлення результатів. Збереження автономії у науці потребує не лише індивідуальної відповідальності дослідника, а й системних змін у політиках фінансування та управління дослідженнями. Без чітко визначених меж втручання з боку фінансуючих організацій ризик підміни наукової експертизи адміністративним контролем зростає, ставлячи під загрозу довіру до результатів досліджень.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/LOkpz>

Фото: pixabay.com

#НРАТ_Усі_новини #НРАТ_Науковцям_новини #НРАТ_Освітянам_новини
#НРАТ_АкадемДоброчесність #НРАТ_TimesHigherEducation

2026-02-03

Інформація з офіційного вебпорталу Національного репозитарію академічних текстів